

8.3.2.1./16/I/002

**NACIONĀLA UN STARPTAUTISKA MĒROGA PASĀKUMU ĪSTENOŠANA IZGLĪTOJAMO
TALANTU ATTĪSTĪBAI**

Strūgu iela 4, Rīga, LV-1003, tālr. 67350966, e-pasts: info@832.visc.gov.lv

**Vēstures olimpiādes 2. (novadu) posms
Pamatskolas uzdevumi
1. daļa**

**1. Norādi katram jēdzienam pareizo skaidrojumu! Ievelc X pie pareizās atbildes!
(7 punkti)**

Autonomija:

- Nācijas tiesības valsts varas patstāvīgā realizēšanā (valsts teritorijas daļās, kur pēc konstitūcijas ir noteikta pašpārvalde)
- Latviešu zemes īpašnieku tiesības tautas varas patstāvīgā realizēšanā (ciematu teritorijas daļās, kur pēc konstitūcijas ir noteikta kārtība)

Lielinieki:

- Vēsturiski izveidojies novirziens sociāldemokrātiskajā kustībā Krievijas Impērijas teritorijā
- Vēsturiski izveidojies novirziens nacionālsociālistiskā kustībā Vācijas Impērijas teritorijā

Rezolūcija:

- Dokuments, kurā atspoguļo apņemšanos pilnīgi nomainīt karaspēku, bet parasti to ignorē lielvaras
- Dokuments, kurā atspoguļoti (apspriedes, sanāksmes, konferences u. tml.) lēmumi, atzinumi, secinājumi, ieteikumi

Proklamēt:

- Oficiāli, svinīgi un atklāti paziņot sabiedrībai, piemēram, par valdības dibināšanu, kāda politiska notikuma vērtējumu
- Paziņot svarīgu notikumu, bet to ne vienmēr ņem vērā

Landesvērs:

- Lauku izklaides parks, kurā var izbaudīt dabu un āra aktivitātes
- Zemessardze, ko 1918 XI galvenokārt no vācbaltiešiem izveidoja ar vācu okupācijas armijas pavēlniecības atbalstu, pastāvēja līdz 1.06.1920

Bataljons:

- Karaspēka grupa ar vai bez ieročiem, kuri strādā kopā, lai paveiktu darbu
- Karaspēka apakšvienība, kas sastāv no rotām, parasti ietilpst pulkā vai brigādē

**2. Norādi, kuram no politiskajiem spēkiem - Demokrātiskajam blokam vai
Latviešu pagaidu nacionālajai padomei - atbilst katrs no apgalvojumiem! Ievelc
X pie pareizās atbildes! (8 punkti)**

Dibināts Rīgā:

- Demokrātiskais bloks
- Latviešu pagaidu nacionālā padome

Tā sastāvā pārsvarā bija vietējo zemes padomju delegāti:

- Demokrātiskais bloks
- Latviešu pagaidu nacionālā padome

Tā sastāvā bija partiju pārstāvji:

- Demokrātiskais bloks
- Latviešu pagaidu nacionālā padome

Pasludināja Latviju par nedalāmu autonomu valstsvienību:

- Demokrātiskais bloks
- Latviešu pagaidu nacionālā padome

Tās priekšsēdētājs bija Voldemārs Zāmuels:

- Demokrātiskais bloks
- Latviešu pagaidu nacionālā padome

Uzskatīja, ka tikai tautas vēlēts parlaments var lemt par Latvijas nākotni uz statusu:

- Demokrātiskais bloks
- Latviešu pagaidu nacionālā padome

1918. gada oktobrī paziņoja, ka mērķis ir "Latvija kā neatkarīga, demokrātiska republika":

- Demokrātiskais bloks
- Latviešu pagaidu nacionālā padome

Šo politisko apvienību Lielbritānija atzina par Latvijas Pagaidu valdību:

- Demokrātiskais bloks
- Latviešu pagaidu nacionālā padome

3. Izlasi jautājumus par trīs valdībām, kas pastāvēja Latvijā 1919. gadā! Nosaki pareizo atbildi! Apvelc pareizās atbildes burtu! (15 punkti)

1. Dienu pirms Latvijas proklamēšanas pēc Kārļa Ulmaņa iniciatīvas 8 lielākās nelielinieciskās Latvijas partijas apvienojās priekš parlamentā Tautas padomē. Tomēr jau drīz 2 partijas Tautas padomi pameta. Kuras ir šīs 2 partijas?

- A Latvijas Sociāldemokrātiskās strādnieku partija (LSDSP) un Latvijas Revolucionāro sociālistu partijas kreisais spārns
- B Latvijas Demokrātiskā partija un Latvijas Radikāldemokrātu partija
- C Latviešu Nacionāldemokrātu partija un Latvijas Neatkarības partija
- D Republikāņu partija un Latvijas Revolucionāro sociālistu partijas labējais spārns

2. Tautā latviešu komunistus parasti sauca par lieliniekiem un Latvijas Komunistiskā partija līdz 1919. gadam nepastāvēja. Kā sauca partiju, kuras rindās līdz 1919. gada martam darbojās lielinieki?

- A Krievijas organizētie komunāri-sociālisti (KOKS)
- B Latvijas Sociālistu-revolucionāru partija (SR jeb "eseri")
- C Latvijas Sociāldemokrātija (LSD)
- D Marksa un Engelsa tautas sociālistu partija (METS)

3. Lai pārvaldītu valsti, Ulmanis uzņēmās izveidot Ministru kabinetu. Kā līdz Satversmes sapulces sasaukšanai dēvēja Ulmaņa vadītos ministru kabinetus?

- A Augstākā padome
- B Nacionālais komisariāts
- C Ministru kolēģija
- D Pagaidu valdība

4. 1918. gada nogalē, neatkarības proklamēšanas priekšvakarā, Ulmanis bija viens no populārākajiem latviešu politiķiem. Kā viņam bija izdevies iegūt savu popularitāti?

- A Panākumu noslēpums bija Ulmaņa frizūra
- B Ulmanis daudzviet Latvijā uzstājās ar populārām lekcijām
- C Ulmanis spēja raiti izteikties angļu valodā
- D Ulmanis visiem solīja maizi, zemi un mieru

5. 1918. gada izskaņā sadarbība ar vāciešiem ievērojami iedragāja Kārļa Ulmaņa vadītās Pagaidu valdības popularitāti latviešu vidū. 1919. gada 26. februārī Pagaidu valdība izdeva rīkojumu, kas ievērojami cēla Ulmaņa popularitāti latviešu vidū, bet vienlaikus izpelnījās vācbaltiešu nosodījumu. Pēc pāris mēnešiem rīkojuma izdošana kļuva par vienu no ieganstiem 16. aprīļa pučam. Ko paredzēja 26. februāra rīkojums?

- A Sadalīt valsts zemi bezzemniekiem
- B Pēc kara deportēt visus vācbaltiešus uz Vāciju
- C Atpirkt no Britu impērijas agrākās Kurzemes hercogistes kolonijas – Gambiju un Tobago
- D Norakstīt latviešu zemnieku parādus muižniekiem

6. Lai iegūtu karavīrus Krievijas Sarkanās armijas iebrukuma atvairīšanai, Ulmanis bija spiests pieņemt nepopulārus lēmumus. Tostarp viņš parakstīja līgumu ar Vāciju, izsakot solījumu, kas izraisīja lielu neapmierinātību latviešu vidū. Ko Ulmanis apsolīja par Latviju karot gatavajiem vācu karavīriem?

- A Piešķirt zemi
- B Piešķirt Latvijas pilsonību
- C Iekļaut Dzelzsdivīzijas pārstāvjus Pagaidu valdībā
- D Pēc kara atdot Liepājas apriņķi Vācijai

7. Jau kopš 19. gs. vidus komunistus un sociālistus kopumā bija ierasts apzīmēt par “sarkanajiem”. Kā bija pieņemts dēvēt komunistu pretiniekus, tostarp arī Landesvēru, Dienvidlatvijas un Ziemeļlatvijas brigādi?

- A “Baltie”
- B “Melnie”
- C “Sarkanbaltsarkanie”
- D “Pelēkie”

8. 1919. gada janvāra sākumā, pēc nonākšanas Liepājā, Ulmanis un lielākā daļa viņa valdības ministru pameta Latviju. Ulmanis divu mēnešu laikā apmeklēja vairākas Latvijas kaimiņvalstis, meklējot palīdzību Latvijai. Tomēr vēra ņemamus panākumus viņam neizdevās gūt. Marta sākumā Ulmanis atgriezās Latvijā, koferī atvedot vairākus miljonus vācu marku. Kura valsts Latvijai bija sniegusi šo aizdevumu?

- A Vācija
- B Dānija
- C Japāna
- D Lietuva

9. Andrievs Niedra Liepājā ieradās 27. aprīlī. Kāds, pēc Andrieva Niedras paša vārdiem, bija viņa sākotnējais mērķis Liepājā?

- A Kļūt par premjerministru

- B Panākt izlīgumu starp Ulmani, Borkovski un puča organizatoriem
- C Vadīt teoloģiskos seminārus Liepājā
- D Publicēt rakstu par Tīreļpurva floras un faunas izmaiņām kara laikā

10. Lielinieku mēģinājumi iedibināt komunismu pilnībā sagrāva pārvaldīto teritoriju saimniecību un Latvijā pirmo reizi kopš Lielā Ziemeļu kara laikiem plosījās bads. Lielinieki pārtikas trūkumu izmantoja kā iespēju, lai izrēķinātos ar režīmam pretiniekiem. Buržuji, garīdznieki un citas nevēlamas sabiedrības grupas pārtikas sadalē bija iekļautas trešajā grupā. Cik liela bija šīs grupas pārtikas deva?

- A 200 gramu maizes dienā
- B 200 gramu gaļas dienā
- C 200 gramu šņabja dienā
- D 1 baltais redīss un 2 tomāti dienā

11. Daļai Latvijas iedzīvotāju lielinieku ienākšana pavēra pasakainas karjeras iespējas. It īpaši tas attiecās uz režīmam lojāliem māksliniekiem. Kurš labi zināms latviešu rakstnieks lielinieku valdīšanas periodā kļuva par Izglītības komisariāta Mākslas nodaļas un Rīgas Strādnieku teātra vadītāju?

- A Fricis Bārda
- B Andrejs Upītis
- C Jānis Jaunsudrabiņš
- D Kārlis Skalbe

12. Pēc kļūšanas par premjeru Andrievam Niedram bija strauji jākomplektē Ministru kabinets. Ņemot vērā valdības veidošanās kontekstu, lielākā daļa latviešu politiķu un sabiedrisko darbinieku atturējās no sadarbības ar jauno valdību. Kuriozā veidā, pašam to nezinot, par Niedras valdības ārlietu ministru tika pasludināts kāds pazīstams latviešu politiķis, kurš drīz pēc tam kategoriski atteicās no šī “goda”. Kurš bija šis politiķis?

- A Zigfrīds Meierovics
- B Rainis
- C Pauls Kalniņš
- D Jānis Goldmanis

13. Kārļa Ulmaņa valdībā izglītības jeb skolu ministrs atbildēja arī par kultūras nozares pārvaldību. Tāpēc Andrieva Niedras valdības locekļi uzskatīja, ka līdzšinējais ministrijas nosaukums korekti neatspoguļo ministrijas atbildību loku. Kā Niedras valdībā bija nosaukta ministrija, kas atbildēja par izglītību un kultūru?

- A Niedras kultūras centrs
- B Tautas apgaismošanas ministrija
- C Kulta ministrija
- D Domu un tikumības ministrija

14. 1919. gada 22. maija lielinieki zaudēja Rīgu, noslēdzot padomju varas periodu lielākajā daļā Latvijas. Turpmākos mēnešus padomju vara Latgalē bija vien blāva atblāzma no iepriekš pieredzētā. Kur atradās pats P. Stučka Rīgas zaudēšanas brīdī?

- A Gulēja uz slimības gultas Bruņniecības (mūsdienu Saeimas) namā
- B Baroja baložus pie Rīgas kara slimnīcas
- C Sēdēja kuģīti “Nāve kapitālismam!” gaidot aizbraukšanu
- D Maskavā lūdza naudas aizdevumu Padomju Krievijas valdībai

15. Andrieva Niedras valdība par savu galveno mērķi izvirzīja Rīgas atbrīvošanu no lieliniekiem. Lai gan 22. maijā pretlielinieciskajiem spēkiem izdevās ieņemt Rīgu, atbrīvotāju rīcība turpmākajās dienās padarīja šo notikumu par pretrunīgi vērtētu. Kāpēc?

- A Pēc Rīgas ieņemšanas fon der Golcs pasludināja Baltijas hercogistes dibināšanu
- B Piedzērušies vācu karavīri nepiedienīgi uzvedās pie Rīgas pieminekļiem
- C Dzelzsdivīzijas un Landesvēra karavīri Rīgā īstenoja ‘balto teroru’, atriebjoties īstiem un iedomātiem lieliniekiem
- D Artilērijas apšaudes laikā cieta Vecrīga, nodegot Pēterbaznīcas tornim, Melngalvju namam un Rīgas domes ēkai.

4. Norādi, vai dotais apgalvojums ir patiess vai aplams! (9 punkti)

Apgalvojums	Patiess	Aplams
Ideju par nepieciešamību Latvijai atdalīties no Krievijas Impērijas un kļūt par patstāvīgu politisku veidojumu pirmo reizi publiski puda Miķelis Valters 1903. gadā Šveicē iznākošajā žurnālā ‘Proletārietis’.		
Latvijas neatkarības proklamēšanā 1918. gada 18. novembrī piedalījās sešas latviešu politiskās partijas un Latgales Zemes padomes pārstāvis.		
1918.gada 11.novembrī Latvijas <i>de facto</i> pagaidu valdību atzina Lielbritānijas ārlietu ministrs Džeimss Balfūrs.		
Pret Latvijas Republikas proklamēšanu iestājās Latvijas Sociāldemokrātija, kas 18.–19.11.1918. Rīgā notikušajā partijas XVII konferencē nosodīja neatkarības ideju un iestājās par autonomas Latvijas (‘Latvijas Apvienotā komūna’) izveidošanu Padomju Krievijas sastāvā.		
Literatūrā sastopams viedoklis, ka Latvijas Tautas padomes (LTP) priekšsēdētājs J. Čakste nav piedalījies 18. novembra svinīgajā aktā, protestējot pret Latviešu pagaidu nacionālās padomes neiekļaušanu LTP sastāvā.		
Latvijas Republikas proklamēšanas aktā piedalījās visu LTP izveidojušo partiju pārstāvji – pavisam 41.		
Svinīgo sēdi J. Čakstes prombūtnē atklāja LTP priekšsēdētāja biedrs Erasts Bite.		
Pagaidu valdības Ministru prezidents K. Ulmanis pasludināja Latvijas valsti par nodibinātu. Klātesošie divreiz nodziedāja ‘Dievs, svētī Latviju!’.		

Latvijas Republikas proklamēšanas svinīgais akts noslēdzās pulksten 17.45.		
---	--	--

5. Ievieto tekstā trūkstošos vārdus! Apvelc atbilstošo atbildi (12 punkti)

Lāčplēša Kara ordenis bija Latvijas augstākais valsts militārais apbalvojums laikā no 1918. / 1919. / 1920. gada. To pasniedza Latvijas *mežabrāļu / taisnības cīņu / brīvības cīņu* veterāniem un ārzemju valstsvīriem.

Pēc uzvaras pār Bermonta armiju rakstnieks *Kārlis Skalbe / Anšlavs Eglītis / Aleksandrs Grīns* ierosināja to nosaukt par Lāčplēša Kara ordeni un piemiņas dienu – par *Baltu vienotības dienu / Varoņu piemiņas dienu / Lāčplēša dienu*.

Apbalvojums nosaukts *Kārļa Baumaņa / Andreja Pumpura / Ata Kronvalda* eposa “Lāčplēsis” galvenā varoņa Lāčplēša vārdā. Ordeņa devīze – “*Par Latviju*” / “*Mūžīga slava varoņiem / Brīvība*”. LKO zīme ir stilizēts baltas emaljas *ovāls / auseklītis / ugunskrusts* ar sarkanas emaljas apmalojumu. Krusts papildināts ar sakrustotiem, augšupvērstiem zeltītiem *āmuriem / ložmetējiem / zobeniem*. Krusta centrā, baltas emaljas medaļonā ar zeltītu apmali, attēlota Lāčplēša cīņa ar *Melno bruņinieku / lāci / karavīru*.

Par Lāčplēša Kara ordeņa (LKO) dibināšanas dienu simboliski uzskata 1919. gada 6. *jūliju / 11. novembri / 18. novembri*. Pirmajiem 288 LKO kavalieriem apbalvojumus pasniedza Latvijas Satversmes sapulces priekšsēdētājs *Jānis Čakste / Kārlis Ulmanis / Gustavs Zemgals* 1920. gada 11. novembra parādē. Pēc tam apbalvošana notika ik gadu līdz pat 1928. / 1940. / 2012. gada 11. novembrim.

6. Izlasi citātus par personām, kas piedalījušies Latvijas dibināšanā un Latvijas Neatkarības karā! Ieraksti atbilstošās personas vārdu un uzvārdu! *Pievērs uzmanību pareizrakstībai - nepareizi uzrakstīti vārdi netiks ieskaitīti.* (5 punkti)

1. "Pulkveža komandētā bataljona karavīri ar lepnumu sevi dēvēja par kalpakiešiem un turpināja sevi tā saukt arī tad, kad viņš jau bija kritis kaujā. Pulkvedis ir kļuvis par latviešu virsnieku simbolu. Viņa kaujas ceļš bija īss, bet ārkārtīgi spilgts."

2. "Latvijas Tautas padomes vienbalsīgs atbalsts četrdesmit vienu gadu vecajam, pieredzējušam lauksaimniekam ar augstāko izglītību, nebija un nevarēja būt nejaušs. Nevienam citam no klātesošajiem nebija tāda optimisma un enerģijas, lai ļoti sarežģītajos iekšpolitiskajos un ārpolitiskajos apstākļos uzņemtos nepateicīgos Pagaidu valdības galvas pienākumus. [...] Latvijas pirmais Ministru prezidents, kam bija tas gods pasludināt neatkarīgās Latvijas valsts nodibināšanu, nevarēja lepoties ar lielu politiku, vēl jo vairāk valstsvīra pieredzi. Toties viņš bija pieteikami pragmatisks un uzņēmīgs, lai par to negaustos."

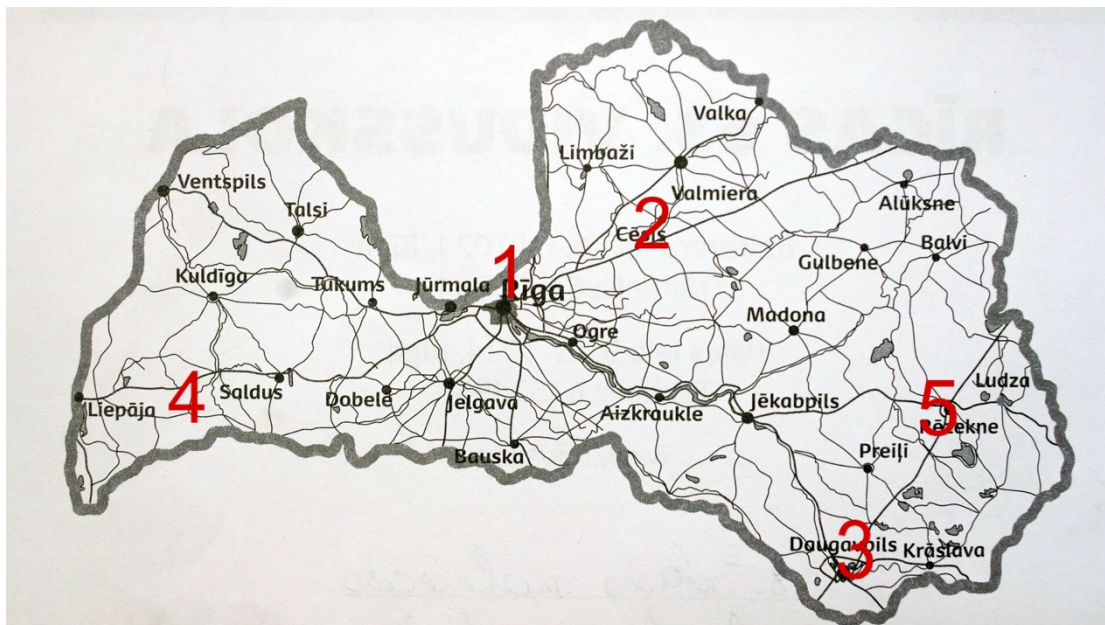
3. Viņa sasniegumi ir augstu vērtējami. Viņam ir vissvarīgākā loma Antantes Augstākās padomes lēmumā par Latvijas neatkarības atzīšanu de iure. Pēc traģiskās bojāejas autokatastrofā viņš kļuva par leģendu. Viņu sauc par vienu no izcilākajiem starpkaru Latvijas politiķiem."

4. "Pilnībā precīzu patiesību šodien noskaidrot vairs nav iespējams. Bet, lai ko savas dzīves pēdējās minūtēs būtu teicis Kalpaks (versijas: "_____, palieciet manā vietā"), tam nav izšķirīgas nozīmes. Pulkvedis-leitnants bija vecākais virsnieks bataljonā pēc O.Kalpaka. Pat, ja Kalpaks nebūtu teicis neko, kas arī ir ticami, ņemot vērā ievainojuma raksturu, viņam vienkārši bija jāstājas mirstošā komandiera vietā."

5. "Savas prezidentūras laikā parakstīja un izsludināja 402 Saeimas pieņemtus likumus, trīs likumus nosūtīja atpakaļ otrreizējai caurlūkošanai, saskaņā ar Satversmē piešķirtajām tiesībām apžēloja 549 personas, un vienīgā reize, kad saņēma sabiedrības pārmetumus, bija 1926. gada aprīlī, kad apžēloja un atbrīvoja no cietuma par valsts nodevību notiesāto Andrievu Niedru, kaut gan izraidīja viņu trimdā. Laikabiedri viņu raksturo kā ārkārtīgi darbīgu, lojālu un patriotisku politiķi, izcilu diplomātu, miermīlīgu, erudītu un saprotošu cilvēku. Viņš nebija partejisks, korupciju un kliķes gara ieviešanos sabiedriskajā dzīvē viņš uzskatīja par vienu no sabiedrības lielākajām problēmām."

7. Lasi kauju aprakstus, nosaki, par kuru kauju ir teksts un norādi ciparu, ar kuru kartē apzīmēta kaujas norises vieta! Ievelc X pie pareizās atbildes! (10 punkti)

Karte:

Kauju apraksti:

1. Pilsētu aizstāvēja aptuveni 2000 Padomju Krievijas Sarkanās armijas 15. armijas karavīru, bet pilsētu bija gatavas ieņemt Polijas armijas 1. un 3. divīzija, kā arī Latvijas armijas Kurzemes divīzijas vienības, palīgos nākot Latgales divīzijas 9. Rēzeknes kājnieku pulka vienībām.

Kaujas nosaukums:

- Skrundas kauja
- Cēsu kaujas
- Bermontiāde
- Latgales atbrīvošanas sākums
- Rēzeknes atbrīvošana

Atrašanās kartē:

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

2. Pēc pilsētas ieņemšanas lielinieki neturpināja virzīšanos uz priekšu. Tas deva iespēju sagatavoties uzbrukumam, lai pilnībā atgūtu Ventas līniju. Landesvēra sastāvā ietilpstošo Latviešu atsevišķā bataljona, kapteiņa Didorova krievu rotas,

kā arī vācu Rādena rotas un Trieciengrupas pretuzbrukums lieliniekiem Skrundā. Pēc uzbrukuma plāna, Latviešu atsevišķajam bataljonam bija jāuzbrūk gar lielceļu un pa labi no tā, pēc tam jāpadzen lieliekus; vācu vienību uzdevums bija uzbrukt atejošajiem lieliniekiem no flanga, bet krievu rota devās uzbrukumā starp latviešu un vācu vienībām, kā orientieri izmantojot baznīcu.

Kaujas nosaukums:

- Skrundas kauja
- Cēsu kaujas
- Bermontiāde
- Latgales atbrīvošanas sākums
- Rēzeknes atbrīvošana

Atrašanās kartē:

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

3. 7. Siguldas kājnieku pulka vienības ieņēma Bulduru tiltu, kā arī uzbruka Cementa fabrikai. Tikmēr 8. Daugavpils un 9. Rēzeknes kājnieku pulka vienības virzījās uz Imantu. Kaujas bija smagas un uzbrukums apstājās pie Zolitūdes, no kurienes tālāk Torņkalna un Zaslauka virzienā.

Kaujas nosaukums:

- Skrundas kauja
- Cēsu kaujas
- Bermontiāde
- Latgales atbrīvošanas sākums
- Rēzeknes atbrīvošana

Atrašanās kartē:

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

4. Latvijas armijas vienības atradās 12 km attālumā no pilsētas, bet dienas laikā pietuvojās 5 km attālumā no pilsētas. 21. janvāra rītā sākās izšķirošā cīņa. 1. Liepājas un 2. Ventspils kājnieku pulka vienības kaujās pilsētas pievārtē piespieda lieliekus pamest pilsētas apkārtni. Pirmās pilsētā iegāja Latvijas vācu zemessardzes vienības, kas straujā uzbrukumā atbrīvoja pilsētu.

Kaujas nosaukums:

- Skrundas kauja
- Cēsu kaujas
- Bermontiāde
- Latgales atbrīvošanas sākums
- Rēzeknes atbrīvošana

Atrašanās kartē:

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

5. Vāciešiem cenšoties realizēt savus Latvijas un Igaunijas pakļaušanas plānus, landesvēra vācu vienības sāka uzbrukumu. Ziemeļlatvijas brigāde un igauņu spēki bija spiesti atkāpties. Konfliktā iejaucās Sabiedroto valstu pārstāvji un karojošās puses parakstīja pamiera līgumu. Kaujas atsākās ar vācu spēku uzbrukumu. Igaunijas armija iesaistīja kaujās papildspēkus un pārgāja pretuzbrukumā. Naktī vācieši jau strauji atkāpās līdz Juglas ezeram. Ar Sabiedroto valstu līdzdalību sākās sarunas par pamiera parakstīšanu, kas notika Rīgas pievārtē – Strazdumuižā.

Kaujas nosaukums:

- Skrundas kauja
- Cēsu kaujas
- Bermontiāde
- Latgales atbrīvošanas sākums
- Rēzeknes atbrīvošana

Atrašanās kartē:

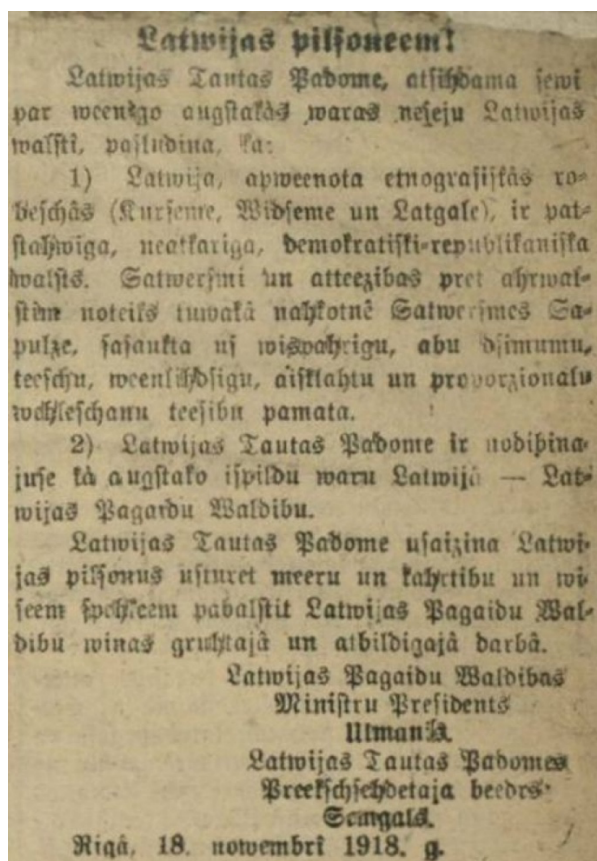
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

2. daļa

Izlasi un analizē avotus! Atbildi uz jautājumiem!

Avots A:

Uzsaukums Latvijas pilsoņiem. Oficiālā publikācija – 1918. gada 14. decembrī
“Pagaidu Valdības Vēstnesī”

“Latvijas pilsoņiem!

Latvijas Tautas Padome, atzīdama sevi par vienīgo augstākās varas nesēju Latvijas valstī, pasludina, ka:

1) Latvija, apvienota etnogrāfiskās robežās (Kurzeme, Vidzeme un Latgale), ir patstāvīga, neatkarīga, demokrātiski-republikāniska valsts. Satversmi un attiecības pret ārvalstīm noteiks tuvākā nākotnē Satversmes Sapulce, sasaukta uz vispārīgu, abu dzimumu, tiešu, vienlīdzīgu, aizklātu un proporcionālu vēlēšanu tiesību pamata.

2) Latvijas Tautas Padome ir nodibinājusi kā augstāko izpildu varu Latvijā – Latvijas Pagaidu Valdību. Latvijas Tautas Padome uzaicina Latvijas pilsoņus uzturēt mieru un kārtību un visiem spēkiem pabalstīt Latvijas Pagaidu Valdību viņas grūtajā un atbildīgajā darbā."

**Uzraksti atbildes uz jautājumiem! Raksti jautājuma numuru un savu atbildi!
(Kopā 6 punkti)**

1. Kam Latvijā bija likumdevēja institūcijas tiesības, ja izpildvara pēc uzsaukuma bija Latvijas pagaidu valdībai? (1 punkts)

2. Latvijas Republikas Satversmē varam lasīt, ka "Latvijas valsts teritoriju starptautiskos līgumos noteiktās robežās sastāda Vidzeme, Latgale, Kurzeme un Zemgale." Kāpēc 1918.gada uzsaukumā nav minēta Zemgale? (2 punkti)

3. Izmantojot avotā sniegto informāciju, pamato vienu no apgalvojumiem "*1918. gadā dibinātā Latvijas valstī bija demokrātiska valsts iekārta*" vai "*1918. gadā dibinātā Latvijas valstī nebija demokrātiska valsts iekārta*"! Uzraksti izvēlēto apgalvojumu un pamato to ar diviem faktiem! (3 punkti)

Avots B:

Fragments no Atsevišķā latviešu bataljona sevišķu uzdevumu virsnieka Jāņa Ķiseļa grāmatas "Cīņā par dzimteni" (1936), izd. "Valters un Rapa"

"No meža uz ceļa izlēca kapteinis Lēvings un, karabīni rokā nesdams, nāca man pretī. Panācis klāt, tas plati ieplestām acīm paskatījās manī, pacēla savu šauteni un trieca to ar visu sparū pret zemi. Nesaprašānā skatījos viņā. "Mēs esam kāvušies ar vāciešiem!" kapteinis pārverstā balsī iekliedzās. [..]

Tur jau visi bija sacēlušies kājās un uztraukti skaļi, cits caur citu runādami, nāca no meža ārā un pulcējās ap kritušiem un ievainotiem karavīriem. Grundmanis gulēja ceļa labajā pusē uz uzkalniņa ar mazo brauniņu labajā rokā. Būdams nāvīgi ievainots vēderā un pārlicināts, ka esam ielenkti no lielniekiem, tas pats bija sev ņēmis dzīvību. [..]

Kā gan tas bija varējis notikt un pie tam gaišā dienas laikā? Saskaņā ar norīkojumu un mūsu norunu fon Borhs bija no Pampāļiem pa mežu ceļiem izvedis savējos bez kādām lielākām sadursmēm pie Airītēm un aizņēmis pozīciju no Cieceres upes līdz šaursliežu ceļam, apmēram pārsimts soļu no meža uzkalniņa. Pozīcija bija patiesi ideāla. Ar saviem pieciem smagajiem ložmetējiem fon Borhs vareja noslaucīt katru dzīvību, kas tikai būtu mēģinājusi nākt ārā no meža. Tiešu sakaru starp viņa bataljonu un mums nebija un nevarēja būt, jo mūsu starpā bija lieli meži un ienaidnieks. Tomēr hauptmanis fon Borhs, jau pozīcijas ieņēmis, bija dzirdējis Skrundas virzienā kaujas troksni, kas tuvojās arvien vairāk viņam. Dažas minūtes pirms sadursmes no meža izskrējuši divi sarkanarmieši, vācieši tos pielaiduši klāt un saņēmuši. Tie pārbijušies teikuši, ka viņu esot vesels bataljons, baltie viņus dzenot un tūlīt arī viss bataljons būšot no meža ārā.

Tik tālu viss bija labi: sarkano bataljons tagad atkāpās uz Saldu gar lielceļu, un tas, kā jau iepriekš runāts, tagad nāca tieši vācu ložmetējiem virsū. No kuras puses krita pirmie šāvienī, to neviens vairs nevarēs pateikt. Abas puses bija nesaprašanās: nekad vēl sarkanie nebija izradījuši tādu sparū ne aizstāvēties, ne uzbrūkot. Un tikai tad, kad Puriņa cēsinieki pie šaursliežu ceļa bija apgājuši pretinieka kreiso spārnu, - tikai tad abas puses saprata, kas noticis, un pārtrauca uguni, bet tad jau bija par vēlu.”

**Uzraksti atbildes uz jautājumiem! Raksti jautājuma numuru un savu atbildi!
(Kopā 6 punkti)**

1. Par kuru notikumu ir šis avots? Pēc kā tu to secini? (2 punkti)

2. Kāpēc kapteinis Lēvings ir neapmierināts, ka latvieši “kāvušies ar vāciešiem”? (2 punkti)

3. Ja tu būtu Latviešu atsevišķā bataljona komandiera Jāņa Baloža vietā, kā tu rīkotos pēc šī notikuma? Rakturo:

- kauju plānošanu;
- sadarbību ar vāciešiem;
- pie Airītēm kritušo piemiņas organizēšanu?

Savas atbildes pamato ar atbilstošiem faktiem, kas raksturo Latvijas Neatkarības kara norisi. (8 punkti)
